

**НАУКОВА ФІЛОЛОГІЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛОГОС»**

**Міжнародна
науково-практична конференція**

**«СУЧАСНИЙ ВИМІР
ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК»**

17–18 липня 2020 р.

м. Львів

УДК 80(063)
С91

- С91 **Сучасний вимір філологічних наук** : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 17–18 липня 2020 р. – Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2020. – 164 с.

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія Наукової філологічної організації «ЛОГОС» не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасний вимір філологічних наук».

УДК 80(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Аністратенко Л. С. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЕКТУ ЛЕКСИКОНУ ЯПОНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	8
Лозенко В. В. ІРОНІЯ В ОПОВІДАННІ «ЧАРІВНА КРАМНИЦЯ» Г. ВЕЛЛСА	12
Тарасенко К. С. ПРОБЛЕМАТИКА ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ У РОМАНІ ШАРЛОТТИ БРОНТЕ «ДЖЕЙН ЕЙР»	13
Тарчанин М. С. НАСИЛЛЯ В КОМІКСАХ.....	16
Халявка Л. В. ЧОЛОВІЧІ ОБРАЗИ РОМАНУ ДЖЕЙМСА ХЕДЛІ ЧЕЙЗА «НЕМАЄ ОРХІДЕЙ ДЛЯ МІС БЛЕНДІШ» ТИПОВІ ПРЕДСТАВНИКИ КРИМІНАЛЬНОГО СВІТУ США ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....	19

НАПРЯМ 2. ЗАГАЛЬНЕ, ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ, ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

Буранова А. В. СЕМАСІОЛОГІЧНИЙ НАПРЯМ ДОСЛІДЖЕННЯ НАЗВ АРТЕФАКТІВ	22
Віт Н. П., Віт Ю. В. КОГНІТИВНА СЕМАНТИКА ЯК ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ ТА КАТЕГОРИЗАЦІЇ ЗНАННЯ В МОВІ.....	25
Карпенко О. А., Лимаренко О. А. ПРОТИРІЧЧЯ ЯК ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ФЕНОМЕН	30
Орлова Ю. В. АРХЕТИП ЯК КУЛЬТУРНЕ ПІДГРУНТЯ ПРОЦЕСУ СТЕРЕОТИПІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ.....	34

Шульга О. О. ХУДОЖНЄ ОСМИСЛЕННЯ ЗЛОЧИНІВ КОМУНІСТИЧНОЇ ВЛАДИ В РОМАНІ «ВІЧНИК» М. ДОЧИНЦЯ	109
НАПРЯМ 7. РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ І ЛІТЕРАТУРА	
Бігунова Н. О., Тер-Григорьян М. Г. ОЦІНКА ЯК КОГНІТИВНИЙ ФЕНОМЕН	115
Vasylchuk O. M. ANALIZA KOMUNIKACJI TRANSLINGWALNEJ. ISTOTA WSPÓŁCZESNYCH BADAŃ NAD WIELOJĘZYZCZNOŚCIĄ	119
Григорян Н. Р., Дёмина Н. Ю. ВАРИАТИВНОСТЬ ВРЕМЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ АРГУМЕНТАТИВНЫХ КООПЕРАТИВНЫХ ДЕ	126
Капуш А. В. ВАРИАТИВНІСТЬ МОВНОЇ НОРМИ У СУЧАСНОМУ НІМЕЦЬКОМУ СЛОВОВЖИТКУ	130
Кулина І. Г., Березіна Ю. О. ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ НАГОЛОСУ ВІД ІНДОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДО СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	133
Присяжнюк О. Я., Жук В. А. ФОНЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІАЛЕКТНО-ЗАБАРВЛЕНОЇ МОВИ	138
Телеватюк О. І. ЛЕКСИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ РАДОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	142
Тупікова Т. В., Козак Т. Б. ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІЄСЛОВА SEHEN ТА ЙОГО СИНОНІМІВ У ДАВНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ МОВІ	145
Шавловська Е. О. ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО АУДІЮВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	148

Тупікова Т. В.
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
гуманітарних факультетів
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова

Козак Т. Б.
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
гуманітарних факультетів
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІЄСЛОВА *sehen* ТА ЙОГО СИНОНІМІВ У ДАВНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Одним з актуальних завдань історичного мовознавства є дослідження семантики давнього слова.

Очевидно, що звертання до історичного матеріалу допомагає виявити закономірності вживання лексичних одиниць і на синхронному рівні. Серед праць, присвячених діахронному аналізу, слід відзначити дослідження багатьох германістів, серед них В. В. Левицького, О. Д. Огуй, В. Г. Таранця, В. Д. Каліущенко [5].

У нашому дослідженні маємо на меті: 1) дослідити найбільш частотні слова зорового сприймання, а саме двн. *sehan*, *ougen*, *schouwen* у давньоверхньонімецькій (двн.) мові; 2) зробити спробу реконструювати найдавніший стан цих слів. Матеріалом нашого дослідження є достатньо численні літературні пам'ятки давньоверхньонімецького періоду та лексикографічні джерела [9; 2; 7; 8; 10; 11; 12; 13].

На основі аналізу давньоверхньонімецьких текстів нами було виділено найбільш частотні лексичні одиниці зі значенням 'бачити': *sehan*, *schowen*, *ougen*. Однак не всі ці дієслова однаковою мірою вживані. У результаті аналізу було відмічено шість значень двн. дієслова *sehan*: 'сприймати очима (когось, щось)', 'скеровувати погляд (на когось, щось)'; 'здатність зорового сприймання'; вживання у значенні вказівного займенника; у переносному значенні 'узнавати'; і нарешті, слово *sehan* зустрілось у двн. текстах у вузькому значенні 'звернути увагу на щось, когось' і в переносному – 'вірити в когось, у щось'.

Узагальнюючи все розглянуте вище, слід підкреслити найбільшу частотність уживання в аналізованих текстах лексеми *sehan* у найширшому значенні 'бачити когось, щось' (71,1 %). Цей кількісний параметр свідчить про велике функціональне навантаження названої словоформи. Як свідчать дослідження в галузі лінгвістичної статистики, значна частота мовного

явища досить часто відбиває його давність існування; тобто, частота прямо корелює з історією розвитку спостережуваного явища [3, с. 91]. У нашому випадку можна припустити, що серед інших *sehan* у значенні 'бачити когось, щось' є історично більш давнім. У наступні періоди розвитку германських мов з'являються більш абстрактні значення, відзначені нами в процесі аналізу *sehan*. Це – 'здатність бачити', і, нарешті, з'являються другорядні значення – 'пізнавати когось за будь-якою ознакою', звертати увагу на когось, на щось'.

Засвідчені германські форми можуть бути виведені з кореня іє. **sek" a-*. Оскільки аналізований корінь індоєвропейського походження, його споріднені форми представлені також у багатьох інших мовах. Як свідчить наш матеріал, у значенні двн. *sehan* наявні семи 'очі' та 'дія', що в цілому містить значення 'спрямовувати очі (на щось, на когось)'. Таке розуміння підтверджується також хетською формою *sak(u)wa*, яка має значення 'очі' [8, с. 404]. Ідентичність форм хет. *sak(u)wa* 'очі' та іє. **sek" a-* 'дивитися' не викликають сумнівів. Отже, в основі мотивації германських форм, в тому числі і двн. *sehan*, знаходиться сема 'очі'.

Давньоверхньонімецький матеріал свідчить також про наявність дієслова, яке мало в собі корінь нім. *Augen* 'очі' та виступало у значенні 'спрямовувати очі'. Це – інфінітив двн. *ougen*.

У цілому аналіз показав, що дієслово *ougen* у двн. текстах має значення 'щось представити на огляд', тобто дати можливість побачити щось очима. У семантиці дієслова наявне поняття 'очі', дія якого дозволяє людині щось оглянути; тобто дія реалізується між предметами 'очі' та 'річ'. Дієслово *ougen* містить в собі дві семи 'очі' + 'бачити'. Складність у вираженні поняття 'бачити' дозволяє припустити, що *ougen* є більш давнім, ніж, наприклад, *sehan*. Але і в останньому відчутний зв'язок з іменем, який колись входив у семантику цього дієслівного кореня. Про це свідчить велика частота вживання *sehan* з прямим об'єктом, керування *sehan* з прийменником *auf* + *Subst.* Семантична спорідненість і спадкоємність у розвитку *ougen* і *sehan* дозволяє припустити наявність їхніх спільних витоків.

Наш аналіз передбачає розвиток семантики *sehan* у вигляді: 'очі' → 'спрямовувати (очі), погляд' → 'дивитися, бачити'.

У давньоверхньонімецьких текстах використовувалась також словоформа *schowen* для позначення напрямку погляду на певний об'єкт; є і приклад дієслова в значенні 'сприймати зором'.

Як свідчить текстовий матеріал, за смислом двн. *schowen* прямо збігається із значенням двн. *sehan*; правда, останнє слово має більш широке семантичне поле.

Германські форми *schowen* (англ. *to show*, дісл. *skygn*, дангл. *scēawian*, дфриз. *skāwia*, *skō(w)ia*) дозволяють реконструювати прагерманську форму **[s]keu-* зі значенням 'звернути на щось увагу', або **skawōn* 'сприймати, помітити' [7, с. 596; 12, с. 478].

Семантична спорідненість аналізованих слів двн. *sehan*, *ougen*, *schowen* дозволяє побачити їхній спільний генезис і також спільність

їхніх форм. Отже, форми герм. *[s]keu*, іє. *sek^w* - та іє. **ok^w* - споріднені, і спільна праформа має вигляд іє. **(s)k^wek^w*-, у якій представлені «бігле s-» [4, с.12] та редуплікація кореня **k^we*. Праформа розвивалася в такому напрямку:

Іє. **(s)k^we + k^we* → герм. **(s)keu-* → днн. *schowen*
 → герм. **s(k)ek^w* → днн. *sehan*
 → днн. *ougan*

В основі парадигми знаходиться корінь **(s)k^we-*, одним із значень якого є 'очі'. Науковці відносять цей корінь у вигляді **s/šek^{hjo}* 'око', 'погляд', 'дивитися', 'бачити' та 'слідувати', 'переслідувати' до найдавнішої мисливської термінології [1, с. 696-697; пор: 6]. Це пояснюється спорідненістю значення 'слідувати поглядом', 'не випускати з поля зору', 'слідувати очима' та поняття 'переслідувати звіра'.

Таким чином, аналіз давніх німецьких текстів показав генетичну спорідненість дієслів *sehan*, *ougen*, *schowen*, які за своїм походженням беруть початок від одного кореня іє. **(s)k^we-* зі значенням 'очі'. Розвиток цього значення має таку семантичну деривацію: 'очі' → 'спрямовувати очі, погляд' → 'дивитися, бачити' → 'звернути увагу', 'спонукати', 'пізнавати', 'вірити'.

Список використаних джерел:

1. Гамкрелідзе Т.В., Иванов Вяч. Вс. Индоевропейский язык и индоевропейцы: Реконструкция и историко-типологический анализ праязыка и протокультуры: В 2-х частях / С предисл. Р.Щ. Якобсона. – Тбилиси, 1984. – Ч. 1. – 428 с. – Ч. 2. – С. 440-1328.
2. Левицкий В.В. Этимологический словарь германских языков. Том 2. – Черновцы: Рута, 2000. – С. 111-112.
3. Левицкий В.В., Стернин И.А. Экспериментальные методы в семасиологии. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1989. – 191 с.
4. Мельничук А.С. О сущности беглого s- // Этимология – 1984. – М.: Наука, 1986. – С. 137-146.
5. Таранець В.Г. Походження поняття числа і його мовної реалізації (до витоків індоєвропейської прамови). Вид. 2-е, переробл. і доповн. – Одеса: АстроПринт, 1999. – 112 с.
6. Baldi Ph. Indo-European **sek^w* / The Journal of Indo-European Studies, 2, 1974, p. 77-86.
7. Duden. Etymologie. Herkunftswörterbuch der deutschen Sprache. Bd. 7 – Mannheim Dudenverlag, 1989. – 839 s.
8. Feist S. Vergleichendes Wörterbuch der gotischen Sprache. 3 Aufl. – Leiden, 1939. – 710 s.
9. Frühe deutsche Literatur und lateinische Literatur in Deutschland 800-1150: in 24 Bänden / Hrsg. von W.Haug und B.K.Vollmann. – Frankfurt am Main: Deutscher Klassiker Verlag, 1991. – Bd. 1. – 671 S.
10. Kluge Fr. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. – Berlin-New York, 1989. – 822 s.

11. Skeat W. An etymological dictionary of the English language. – Oxword, 1983. – 780 p.
12. Vries Jan de. Altnordisches etymologisches Wörterbuch. – 2. Aufl. – Brill-Leiden-Boston-Köln, 2000. – 689 s.
13. Wahrig G. Deutsches Wörterbuch, Verlagsgruppe Bertelsmann GmbH, 1986. – 1493 s.

Шавловська Е. О.

магістр

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО АУДІЮВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Прикметною ознакою сучасного етапу суспільного розвитку є зростання значущості англійської мови як мови міжнародного спілкування. Розширення та підвищення якості характеру міжнародних зв'язків нашої держави, інтернаціоналізація усіх сфер суспільного життя збільшують значення англійської мови в практичній та інтелектуальній діяльності людини. У зв'язку з цим, шкільний процес опанування англійської мови переорієнтовується на практичне оволодіння іноземною мовою, як одну з ключових компетентностей зафіксованих у концепції Нової української школи і Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти. Згідно з вимогами чинної програми з англійської мови, старшокласники повинні не лише вміти сприймати автентичні тексти, здійснювати спілкування у письмовій формі, а й розуміти на слух висловлювання співрозмовника та спілкуватися з ним. Саме тому формування аудитивної компетентності старшокласників набуває особливої важливості.

Метою цієї публікації є теоретично обґрунтувати умови застосування автентичних текстів у процесі навчання аудіюванню учнів старшої школи.

Проблему особливостей формування іншомовної аудитивної компетентності вивчали дослідники О. Бігич Л. Ванде, І. Верещагіна, Дж. Іган, І. Колосовська, Р. Кошоба, М. Ляховицький, С. Ніколаєва, О. Петрашук, Г. Рогова, О. Тарнопольський, Л. Шевкопляс та інші українські й зарубіжні дослідники. Питанню використання автентичних текстів на уроках іноземної мови присвячено наукові дослідження М. Брін, О. Корчажкіна, Є. Носович, Л. Ліер, Г. Ноейр, Р. Мільруд, Ю. Прохоров, В. Парашук, В. Редько, С. Роман.

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«СУЧАСНИЙ ВИМІР
ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК»

17–18 липня 2020 р.

м. Львів

Видавець – «Наукова філологічна організація «ЛОГОС»
Адреса кореспонденції: 79000, м. Львів, а/с 6153
Електронна пошта: events@logos.lviv.ua
www.logos.lviv.ua, Т: +38 050 824 76 91
Підписано до друку 20.07.2020 р. Здано до друку 21.07.2020 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 9,53.
Тираж 100 прим. Зам. № 2107-20.